

Retrolog.

Kammerraad **Johan Christian Drewsen** har ved sin mangeaarige utrættelige og uegennyttige Virksomhed erhvervet sig en særlig Adkomst til at mindes med Høiagtelse og Taknemmelighed af sine Landsmænd og navnlig af den talrigste Borgerklasse iblandt disse: de danske Agerdyrkere, for hvis Lærv han i sine bedste Aar virkede med rastløs Iver baade ad Literaturrens Bei og ved den active Deel, han tog i Landhuusholdningssekselskabets Arbejder.

Da han var iblandt de Første, som gave vore Jordbrugere Smag for landoekonomisk Læsning ved de mange velstrevne Afhandlinger — Frugter af hans dannede Aand, flittige Grandstning og levende Sands for at gavne sine Medborgere — han nedlagte i de „landoekonomiske Tidender“, fra hvilke nærværende Tidsskrift har sin Oprindelse, skyldte vi hans Estermæle at nævne paa dette Sted med dyb Erkiendtlighedsfølelse hans store Fortienester af Agerdyrkningen, vort Fædrelands vigtigste Erhvervskilde.

J. C. Drewsen blev født den 23 Decbr. 1777 paa Strandmøllen (Søllerød Sogn, Kbhavns Amt), en Eiendom, som ligger henved 2 Mile norden for Kiøbenhavn og paa hvilken hans i Aaret 1810 i en Alder af 67 Aar afdøde Fader, der nedstammede fra en hannoveransk Slægt, drev en Papiirfabrik, som Sønnen da overtog efter ham.

Navnene Strandmøllen og Drewsen ere som sammenvorede, saa det her ikke er uden Anledning at kaste et Blik paa denne Eiendoms ældste Historie.

Fra Fuursøen udstømmer en Aa, „Fuursøens Strøm“ kaldet, der vorer ved flere Tilløb inden den igiennem Lyngbye og Dyrehaven flyder ud i Dresfund. Paa sin Vandring driver den 9 Mølleværker, og det sidste og betydeligste af disse er Strandmøllen, der har sit Navn af sin Beliggenhed, en deilig Beliggenhed, med Dyrehaven paa den ene Side og Dresfund paa den anden. Den første Mølle paa dette Sted var en Balkemølle, som tilhørte Kronen; den var arvefæstet til en Borger i Kiøbenhavn ved Navn Jan Ettersen, som i 1635 fik Tilladelse til der at anlægge tillige en Meelmølle, og nogle Aar derefter til tillige at anlægge en Papiirmølle og i Aaret 1643 Bevilling til: „at udsende Tienere i Riget Danmark for at samle Lumper til Papiirmøllen.“ Efter forskellige Omskiftninger af Eiere og Besiddere, blev Strandmøllen i 1690 kjøbt af Christian den Femtes Dronning Charlotte Amalia, som henvendte sig til Tydskland for at faae en dygtig Papiirmagersvend, og saaledes kom i 1694 hertil: Johann Drewes (Drewsen) von Ueltzen, saa at det nu er 157 Aar siden at Strandmøllen kom under den Drewsenske Families Hænder. Ved Charlotte Amalias Død (1714) gif Eiendommen over til hendes Børn, og i 1718 solgte hendes yngste Søn, Arveprinds Carl, Strandmøllen til „den Erfahrne Papiirmester Bel-

agte Johan Drewsen" for 5500 Rdlr. Courantmynt.

De Kundskaber, som vor Drewsen havde faaet i sine yngre Aar, der ellers pleie at være de egentlige „Læreaar“, vare temmelig tarvelige. Foruden Modersmaalet forstod han i den Tid af Sprog kun det Tydske, som han for det meste havde lært ved at tale med Bærkets Svende. Som Ungling, udrustet med et lyst Hoved, fyrigt Temperament, megen Vegemsfærdighed, Higen efter Virksomhed (især frigerist), begyndte han, saa at sige, selv sin Dannelse, ved at tage Underviisning (af Professor T. C. Brun) i Fransk og Engelsk, hvilke Sprog han siden læste og talede med Lethed, og hvori han læste meget, foruden Fag-Skrifter, især hvad der angik Staternes, de ældres og nyeres, Historie. Men derhos tog han kraftig Deel i praktiske Arbejder, foruden Papiirfabrikens, tillige i sin første Jorddyrker-Tid, i Agerbrugerens, saaledes ploiede og besaaede han selv sine Marker. Og ligesom han i at fatte Beslutninger hverken var raadvild eller seen, saaledes var han uforkærdet i Farer, en driftig Rytter og en sikker Skytte.

I 1801 blev han Lieutenant ved Landeværnet, laae i 1807, under Hovedstadens Beleiring, med den Landeværns-Bataillon, hvorved han var ansat, i Kiøbenhavn, men gjorde frivillig Tieneste ved Livjæger-Corpsen, med hvilket han d. 31 August s. A. deeltog i Udsaldet i Classens Have; i 1808 erholdt han efter Ansøgning Afsted fra Militairtjenesten.

Han viste allerede tidligt en fremherskende Tilbøielighed for Jordbrug og læste med Ungdommens Begeistring de paa den Tid udfomne bedre landoekonomiske Skrifter. Da han i Aaret 1798 giftede sig, fik han af sin Fader en Bondegaard i Smidstrup By (omtrent 1 Miil norden for Strandmøllen) med c. 30 Tdr. Land og med adspredt liggende Ager- og Englodder, som han ved Mageskifte og ved at giøre et Dffer, fik samlede, dog Engen paa et andet Sted end Ageren. Paa denne Gaards Jorder indførte han Kartoffelavlens i det Store og gjorde tillige her det første Forsøg med Røeavlens, som saaledes tilfredsstillede ham, at han aldrig siden forlod den.

Om hans Forhold som begyndende Landmand findes i ny landoekon. Tidenders 1 Bind S. 79—81 følgende Udsagn: »Jeg indrømmer, at Tjenestefolkenes Uvillie er en, dog ei uovervindelig, Hindring for Indførelsen af denne eller hiin Forbedring. Er jeg blot levende overbevist om et Foretagendes Gavnlighed, hvorledes skulde da mine Folk være istand til at standse mig, forudsat blot, at jeg iforveien vel har overtænkt, hvad jeg egentligen vil, at jeg under Sværfsættelsen ei taber mit Hovedøiemed af Sigte; at jeg er Landmand, det vil sige, kan selv vise den Uvillige, hvad jeg vil have gjort, og at jeg ei begynder for meget i det Store, for ei at standses af uforudseete Hindringer. Den Klippe, hvorpaa den hele Ladning Jordom strander, er, uroffelig Bestemt-
hed. Lad Folkene først eengang faae den Overbeviisning, at hvad Herren, som de sige, har sat sig i

Hovedet, maae ssee, saa ophøre de snart at lægge hans Billie Hindring i Veien.

Man troe, at jeg taler af Erfaring; thi da jeg ung og uerfaren begyndte min landoeconomiske Bane, stod jeg ene uden Veileder og uden de Agerdyrkningsredskaber, hvorved Bereldrivten saa meget lettes. Fire Heste slæbte stonnende den klodsede danske Plov; Kartosler avledes blot i Haven, Roer kjendte vi ikke; Klover vilde Jorden ikke mere frembringe, men da vi dyrkede efter Høegh, uden Brak, saa havde vi desto flere Dvifer. — Jeg fik Tilladelse at fremdrage en gammel engelsk Plov af Skuret, hvor den i adskillige Aar havde hvilet. De første Forsøg vare sikkerligen ei heldige, og jeg erindrer, at min Fader, da han saae den arbeide, smilende sagde: Det gaaer ud og ind, som Kong Waldemars Landvei! Heste og Folk vare næsten udmattede. Men Forsøgene gjentoges; snart gif Hestene, som den engelske Plov, bedre, og den danske sønderfloges til Beviis paa, at den for stedse var forskudt. Imidlertid gjorde Dviferne Plovarbeidet saare vanskeligt, men Kartoslerne fremkaldtes, og disse nye Hjelpetropper beseirede den gamle Fiende. Snart begyndte Staldfodringen og Brugten af bedre Redskaber; Bereldrivten fæstede Rod og bredte sig lidet efter lidet over det Hele! Dette er et flygtigt udkastet, men sandfærdigt Malerie af min Begyndelse som Landmand, og hvad jeg formaade, kan sikkerligen mange af mine Landsmænd, der blot leve for Agerbruget, end lettere iværksætte."

Da D. blev Landmand havde han blandt sine Naboer tvende Præster, begge bekendte som Landoekonomer, Høegh i Gientofte og Rønne i Lynghby; i Nabolaget boede fremdeles Brødrene Jean og Frederik de Coninck, begge ivrige Landoekonomer. Det var dog især Høegh, som fik Indflydelse paa Drewsens landoekonomiske Udvikling, deels ved sit ypperlige Priisskrift: „Anviisning til et velindrettet Jordbrug,“ deels og især ved deres jevnlige Samtaler. Den næste Autoritet hos D. var Thær — paa hvem, efter D's. egen Erklæring, han først blev gjort opmærksom af daværende Præsident i Landhuusholdningselsk. Godseieren Zeuthen, med de Ord: „Thær er dog Manden naar alt kommer til alt“, og hvis Lærdom Høegh høilig agtede, hvilket han blandt andet godtgjorte derved, at han, skøndt tidligere Forsvarer af Hiulploven, dog var den første, der formaaede D. til at indføre Svingploven. Det var ogsaa efter Thærs Veiledning, at han fik Erstirpatoren her indført og sat i Brug. Den fandtes vist forhen her i Danmark, men som flere her af fornuende Folk indforstrevne Agerdyrkningsredskaber, Saaemaskiner m. m., hensatte paa Løfter og i Pulterkammer mere fordi Folkene ei forstode at bruge dem.

I 1804 folgte D. Gaarden i Smidstrup, men købte i samme Aar en Gaard paa 8½ Td. Hartkorn i Lundtofte, en Landsby $\frac{1}{2}$ Mil fra Strandmøllen og i 1812 endnu en anden Gaard sammesteds af samme Størrelse, og begges Jorder fik han snart indhegnede, ligesom tidligere var skeet med dem til hiin Gaard i

Smidstrup. Rundtostegaardenes Tilliggende vare lette Sandjorder, som han overtog i meget raa og forsømt Tilstand. Det var isærdeleshed paa disse Eiendomme, som bleve sammenlagte og drevne under eet, at hans landoekonomiske Virksomhed udfoldede sig. Han indførte her Vereldrift og Staldfodring; dyrkede Kartofler, Koer, Kaalrabi, Hvidkaal, Spergel og Boghvede i det Større.

Som Landmand fulgte D. saaledes netop Thærs Lærdomme, til Forargelse og Forbauselse for en nærmere og fiernere Omegn. Da han i Rundtoste afhuggede den første frodige Rugmark for med den at staldfodre sine Creature, ansaae man ham næsten som Ugierningsmand.

I 1815 høstede han bl. a. 200 Tdr. Kartofler paa hver Tønde Land, hvortil var givet pr. Td. Land 40 til 50 Læs frisk Gødning, som om Vinteren laae strødt ovenpaa Jorden. Af Byg, der var saaet med den Coofste Saaemaskine, deels ved Bred- og deels ved Radsaaening, høstede han i 1816 paa Strandmøllens lerede og bedre Jorder 19 Tdr. pr. Td. Land. Det hele Areal, deels til Rundtostegaardene, og deels til Strandmøllen, udgjorde cirka 130 Tdr. Møieland, skyldsat for 17 Tdr. 4 Skpr. Hrtk. Derpaa holdtes i 1820: 18 Heste (deraf adskillige til Fabrikens Brug), 32 Koer, 40 Sviin og 500 Faar, deels af spanskt, og deels af Southdowns Racen. Faarene underholdtes i flere Somre paa Spergel og andre Foderurter, medens deres Hovedfoder om Vinteren vare Kartofler og Hø. Af Private i Danmark var han iblandt de

Første, der havde et større og ædlere Skæferi. Ved at holde sin Faareskud i flyttelige Følge forbedredes betydeligt hans af Naturen temmelig ufrugtbare Jorder. Hans Erfaringer i denne Retning gave Anledning til, at han til Thaers Møglingske Annaler sendte et Bidrag, betitlet: „Ehrenrettung der dänischen Merinos.“

Paa 20 Td. Land af Lundtoftegaard anlagte han fra 1807 til 1812 en Granplantning, som efter ikke mange Aars Forløb stod i den frodigste Bært, og alt længe har kunnet afgive endeel Gavnved. — Med Biavlens afgang han sig meget i sin Ungdom.

Da en lille privat Kreds begyndte at beskæftige sig med Planer til Silkeavlens Indførelse i Danmark, greb han denne Tanke med hele sin vanlige Varme, og fik snart omtrent 10 Skpr. Land beplantet med det hvide Morbærtræ, og overlod til Silkeselskabet at afbenytte Bladene.

Første Gang D. fremtraadte som Skribent gav Bagerlauget Anledning til. Det var nemlig fremkommet med en Deel nærgaaende Bestyrdninger mod Strandmøllen, hvor det formeente at have stødt paa en for stor „Tolder“=Færdighed, og i Egenstabs af Bærkets Bestyrer, affærdigede han Paastanden i en Blad-Artikel.

I 1807 findes i Professor Oluffsens oekonomiske Annaler nogle Blade af D. om Kartoflers Dyrkning i Tang. Flere andre smaae Afhandlinger indsendte han efterhaanden til Landhuush. Selskabet, som lod dem indrykke i bemeldte Annaler, deriblandt (i 1812) et Stykke om en af ham for nogle af Strandmøllens

Fabrikarbejdere opført Bygning af stampet Jord (Visée). I 1813 henlede han Landmændenes Opmærksomhed paa Erntirpatoren, som dengang var af stor Betydning end nu, da de svenske Harver ere bleve fiendte og udbredte.

I Anledning af Priisopgaver, udsatte fra Landh. Selskabet i 1807, og sigtende til udfisktede Bønderjorders bedre Dyrkning, indkom adskillige Besvarelser, deriblandt Præsten K. Aagaards Besvarelse ved en Gaards Drift i Hedegne, hvilken Afhandling belønnes med den udlovede Premie, samt Præsten Gramers Anviisning til at inndele og dyrke en udfisktet Bondegaards Jorder; Justitsraad P. J. Neergaards Forslag til et forbedret Agerbrug for Bøndestanden; desuden af Præsten Larsen i Aarhus 2 Afhandlinger, nemlig en Anviisning for sandede Jorder og en anden for lerede Jorder. Ogsaa de sidstnævnte 3 Forfattere bleve af Selskabet belønnede, endskiødt de ikke fandtes i Tæt og Alt at have tilfredsstillt Hensigten med Opgaverne. Dette foranledigede Selskabets daværende Med-Præsident Assessor Zeuthen til at udarbejde en „Anviisning til Opdyrkning af raae Jordlodder“, deels efter sin egen Erfaring og Anskuelse og deels ved at lægge de andre nævnte Skrifter dog fornemmelig Præsten Gramers til Grund. Da imidlertid de i disse Skrifter og navnlig i det af Pastor Larsen fremsatte Meninger afvege alt for meget fra Drewsens, greb han Pennen og skrev sin i 1813 med Landhuush. Selskabets 1ste Sølvmedaille belønnede Afhandling: „Nogle Erfaringer angaaende Bereddrift,

forenet med Brakfrugtaavl og Sommerstaldfodring." *). Med dette paa den Tid betydningsfulde Arbeide, som er optaget i nysnævnte Selskabs Skrifter, ny Samling, 3die Bind (1814), foruden at det i mange særskilte Aftryk kom i Boghandelen og fandt en hurtig

*) I Anledning af den ham saaledes viste Paaskiønnelse skrev han under 10 October 1813 følgende Brev til Landhuush. Selskabet: „Jeg har modtaget den Medaille, som det Kongelige danske Landhuusholdnings-Selskab, efter dermed følgende Brev, har behaget at tilkiende mig, for min lille Afhandling om Bereldriften.

Da jeg skrev den, tænkte jeg paa intet mindre, end derfor at modtage et saa udmærket Beviis paa Selskabets Tilfredshed. Min eneste Hensigt var, at giendrive de, efter min Overbeviisning og efter mine Erfaringer, usfortiente Angreb paa Bereldriften. Ved det jeg skrev haabede jeg at have tilintetgjort det fiendtlige Indtryk, som Hr. Pastor Larsens Skrift kunde have frembragt, og fandt det altsaa overflødigt at sige mere, end det min lille Afhandling indeholdt. Havde jeg skrevet i det Haab, eller til det Maal, at erholde en af Selskabets Præmier, skulde jeg endnu havt meget at sige.

Idet jeg tilfulde føler Ubetydeligheden af hvad jeg har givet, kan jeg ikke modtage den mig tilsendte Medaille, uden som en Opmuntring Selskabet har villet give mig, til videre at fremskride paa den engang betraa'dte Bane.

Jeg venter derfor, men først om nogle Aar, naar jeg kan besvare mig selv adskilligt, hvorom jeg daglig spørger, at turde forelægge Selskabet mine Erfaringer, og maaskee ved disse sidste at fortiene den Belønning, som jeg nu har modtaget og for hvilken jeg saalange anseer mig at være i Gield."

og udbredt Afsetning, var det egentlig at D. aabnede sin Skribentbane, og han kom derved i Forbindelse med mange Landmænd rundt om i Landet. Dmtrent et Par Aar efter at han havde modtaget dette opmuntrende Bifald for sit første større literaire Arbejde, skrev D. sin Afhandling over det af Geheimeraad Bülow til Sanderumgaard igiennem Landhuush. Selskabet udsatte Priissspørgsmaal: „Er den Paastand grundet, at Kloveren efter adskillige Aars Dyrkning taber sig? hvad er Aarsagen dertil? og hvilke andre Foderurter kunne erstatte den?“ For denne Afhandling, der findes i samme Skriftsamling's 4de Bind (1817), hædredes han med Selskabets 3die Guldmedaille. Den er oversat paa Tydsk i Verhandlungen der k. k. Landwirthschafts Gesellschaft in Wien, 2 B. 1 H. 1821.

I Vinteren 1816—17 var i Landh. Selskabet under Bedømmelse en Afhandling om Staldfodring, og endskiøndt ingen Præmie for dette Emne var udsat, fandtes dog den unavngivne Forfatter, der senere erfarede at være D., værdig til at hædres med Selskabets 3die Guldmedaille, som han imidlertid renuncerede paa at modtage.

I Begyndelsen af 1815 havde han anmeldt i Landoekon. Tidende sit dengang paabegyndte omfattende Arbejde: den danske Oversættelse af Alb. Thaers Værk: „Grundsætninger i rationel Landoekonomie“, 4 Dvartdele, som udkom i Aarene 1816—1819. Da D. var færdig med denne Oversættelse, besluttede han at gjøre en Reise til Tydskland og ved den Leilighed besøge Thaer, med hvem han allerede siden 1809 stod i

Correspondence. Jeg fandt, siger D., i Landoekonomernes Fyrste en høi mager Mand paa 67 Aar med skarpe Træk, stolt som en Konge, afmaalt og fornem, men midt i sin Torhed ikke uden Indfald af bidende Art. Mod mig var han meget forekommende, og forestillede mig for sin Kone, som „Unser Freund D. aus Dänemark, der Uebersetzer meiner Schriften.“ Blandt de landoekonomiske Gienstande, som kom paa Bane mellem dem, var ogsaa den om den grønne Boghvedes Indflydelse paa Faar og Sviin. De Erfaringer, som D. havde gjort i denne Henseende, meddeelte han Thær, som lovede at anstille Forsøg desangaaende, og siden underrettede han D. om at han var konnet til det samme Resultat. Sagen er denne: D. holdt i en vis Periode en stor Mængde Sviin, og havde ligeledes tilkiøbt sig en Flok Lam, som han fodrede i bevægelige Fjold for at forbedre Ageren ved den Giødning de efterlod. For at have Grønt hele Sommeren, maatte han ogsaa benytte Boghveden, men det viste sig snart at hverken Faar eller Sviin kunde taale den grønne Boghvede. Lammene fik Saar først paa Dreene; de bredte sig over hele Hovedstallen, foraarjagede en saa voldsom Kløe, at Dyrene slede Skindet i Stykker. Saasnart de betids sattes paa andet Foder forsvandt Sygdommen af sig selv, i modsat Fald afmagredes de og døde. Det samme gieldt om Svinene, der bleve som rasende. Ogsaa her viste Sygdommen sig først paa Dreene. Men det mærkeligste var, at baade blandt Faar og Sviin forbleve de sorte Dyr sunde, naar de hvide vare syge, og havde et saadant Dyr et sort og et

hvidt Dre, saa var dette sygt medens hiint var sundt. Forsøg, anstillede paa den herværende Veterinair-skole, ledte til det samme Resultat.

I Forening med Pastor Rønne i Lyngby og Consul F. de Coninck begyndte D. i 1814 Udgivelsen af landoekonomiske Tidender, hvoraf i Løbet af de første 4 Aar udkom 7 Bind. Efter hans egen Fortælling blev Beslutningen om at udgive „landoekonomiske Tidender“ tagen en Sommer-Eftermiddag da han og Rønne vare samlede hos F. de Coninck paa Frederikslund ved Dronninggaard, og Talen kom paa Dlussens Annaler, som ikke tilfredsstillede dem, hvorfor Ideen opkom hos dem, selv at grunde et Organ, hvis Farve ikke blev en Gaade for dets Læsere. I 1818 og 1819 udgav han ene 8de og 9de Bind. I Forerindringen til det 8de Bind siger han bl. a. at han fremdeles vil bestræbe sig for at give Tidenden et rigt Indhold tildeels ved Meddelelser af udenlandske, stedse kostbare Skrifter, naar han blot nogenlunde saae sig sikret imod betydeligt Tab, hvilket hidtil ikke havde været Tilfældet. Og dog sees af hans Efterskrift til Læserne ved samme Bind's Slutning, at Tidsskriftet i det Hele havde en efter Tidsomstændighederne temmelig god Affætning. — En Fortsættelse af dette periodiske Skrift var: „nye landoekonomiske Tidender“, hvoraf han i 1819 og 1820 udgav 2 Bind og senere i Forening med en anden af Landh. Selskabets Præsidenter daværende Etatsraad Collin 3die, 4de og 5te Bind samt 6te Bind's 1ste Hefte. Af disse to Mænd hædret med den Opfordring at overtage den videre

Fortsettelse, gav Udgiveren af nærværende Tidsskrift efter for deres Ønske idet han besørgede Udgivelsen dels af 6te Bindets 2det og 3die Hefte saavel som af 7de Bind, hvormed „nye landoekonomiske Tidender“ sluttedes, dels af det nærværende under den forandrede Titel fra 1831 udfomne lignende Hefteskrift.

I landoekonomiske Tidender findes fra D.s Haand mange læseværdige Afhandlinger, adskillige forfattede af ham selv, andre uddragne og oversatte af fremmed Literatur. — Desuden leverede han flere Bidrag til „den oekonomiske Correspondent“ og til „Tidsskrift for Landoekonomie.“

Landh. Selskabets mangeaarige, af dette Selskab høit fortiente Præsident Geheimeraad Collin havde længe søgt at formaae D. til at skrive en Værebog i Landoekonomie og omsider lykkedes det ham at faae D. til at tage Pennen i Haanden. I sit Forord siger D. derfor: „En fremmed Billie paabød det og Agtelse for en udstrakt og utrættelig Virksomhed tillod intet Afslag.“ — „Men hvad Forfatteren især har søgt at undgaae, hedder det videre, er, af 10 allerede udgivne Bøger at skrive den ellefte — og sine Mangler sig bevidst, holder han sig dog for god til at ville stille sig i de landoekonomiske Compilerers og Afskrivers lange Række. Hvad han skrev, blev derfor heller ingen landoekonomisk Værebog, men „Landoekonomiske Betragtninger“ (Kb. 1834). Dette Arbejde, omtrent 9 Ark stort, ansaae D. selv for det bedste af sine litteraire Frembringelser, og i det ned-

lagte han i et klart og livfuldt Foredrag Hovedsummen af sine egne selvstændige Erfaringer og Tænkningens Resultater. Særdeles mærkelig er den indholdsrige Indledning, som selv de, hvem Emnet er en ubekendt Gienstand, ikke ville læse uden Interesse. Bogen er derfor ogsaa meget udbredt. — I Tidsskrift for Landøkonomie, 3die Bind, yttres en Anmelder bl. a. om dette Skrift: „Selv hvor Forfatteren drøfter det Almindelige og Bekjendte, har han beriget sin Fremstilling med mange ypperlige praktiske Bink, og han veed at giengive det med en ham egen Klarhed, en vis Nyhedens Interesse.“

De mange her flygtigt berørte litteraire Arbejder udmærke sig i det Hele ved det Liv, den Lune og den Kiærlighed til Stoffet, hvormed D. behandlede dette, og ved den som oftest paa selverhvervet Erfaring begrundede Overbeviisningens indtrængende Styrke, hvormed han fremsatte sine Anstuelser, der i Meget afvege fra det, der iblandt Empirikerne var antaget som det ene Rette. Han oplevede ogsaa at nyde den Fyldestgiorelse, at hans landøkonomiske Anstuelser vandt i Tidens Lob i væsentlige Punkter flere Tilhængere og Udøvere.

Den her antydede, igiennem en Række af Aar fortsatte betydelige litteraire Virksomhed havde imidlertid kun liden directe Indflydelse paa Landalmuen. Men hvad der især bidrog til, ogsaa iblandt Bondestanden at giøre D. kiendt og yndet som landøkonomisk Forfatter, vare de lærerige og populære Afhandlinger, som han efter Landh. Selskabets Opfordring leverede

til Almanakerne for Aarene 1816 og 1817, 1820—1830, 1832, 34 og 1836, og hvorved han vistnok, idet herved tillige vandtes en ulige større Ræfsekreds, end ellers havde været muligt, iligemaade stiftede uendelig megen Nytte. — D. blev for nogle Aar siden af en Boghandler opfordret til at udgive alle sine Almanakbidrag i Trykken, men dertil vilde han ikke give sit Minde. De kunde, sandt han, for sin Tid og sit Sted have svaret til Hensigten; men et simpelt Dptryk af dem kunde han ikke tillade, og til en ny Bearbejdelse fandt han sig nu ikke oplagt.

I det Hele interesserede han sig levende for fornuftig Folkeoplysningens Fremme og deeltog derfor i Aarene 1836 og 1838 med Etatsraad Professor Schouw og andre hæderlige Mænd i Udgivelsen af „Læsning for Almuen“, en liden Suite populaire Afhandlinger over forskjellige Gæmner. — Ogsaa udgav han i Aarene 1838—1841 et periodisk Skrift, betitlet: „Til Underholdning for Menigmand.“ Fremdeles haves fra hans Haand to Smaa skrifter efter det Tydske, det ene „Om Morbærtræet, dets Dyrkning og Benyttelse ved Silkeavl (1841), det andet: Anviisning til Silkeavl (1842).

At D. havde literaire Fejder, vil ikke forundre nogen, som kiendte hans livlige, kraftige, fyrige og bestemte Charakter. Den ene Fejde var med Dlusfen, hvis Lærebog i Landoekonomie, 2det Dplag, D. havde recenseret i Landoekonomiske Tidender. Selv

svarede Sluffen ikke; men Anonymer paatog sig det, og Striden førtes med Bitterhed.

Den anden Feide var med Dalgas i Anledning af den anden Udgave af dennes „Værebog i Agerbruget til Afbenyttelse for den danske Bønde“; en temmelig bitter Polemik udviklede sig mellem dem; men Uvillien gav dog tilsidst atter Plads for ny og gjensidig Anerkiendelse.

Dgsaa tog D. Deel i en Strid, som Hertugen af Augustenborg yppede mod det „Selskab til den danske Hesteavl's Fremme“, som organiserede sig i 1831, — ved under sit Navn at skrive: „Nogle Bemærkninger i Anledning af det Augustenborgske Skrift.“

I Januar 1812 optoges han til saakaldet ordentligt (contribuerende) Medlem af Landhuush. Selskabet og ydede i denne Egenstabs sit aarlige Pengebidrag til dets Kasse i samfulde 37 Aar, hvorefter han i 1849 overgik iblandt dets bestandige Medlemmer, hvortil han allerede længe forud ifølge dets Love havde havt Afgang som dets mangeaarige Functionair. Dog var det især hans hæderlige Virksomhed i Selskabets Tjeneste, der har givet ham Adkomst til dets taknemmelige Ibhukommelse. Han var nemlig i 20 Aar (fra Decbr. 1814 til Udgangen af 1834) Medlem af Selskabets Skrift-Commission. Desuden i 18 Aar (fra Decbr. 1815) Medlem af og tillige i 16 Aar (fra Decbr. 1817 til Udgangen af 1833) Formand for 1ste Agerdyrknings-Commission. Iblandt hans Colleger i sidstnævnte Commission vare dengang hans Venner Pastor Rønne og Consul de Coninck. Tillige

var han i 12 Aar (1819—1830) en af Selskabets Præsidenter. Hans Tale, da han første Gang præsiderede i Landhuush. Selskabet, i Januar 1819, findes i „Nye landoekonomiske Tidender“, 1ste Bind S. 329—332.

Han viste i disse Functioner bestandigt en varm Interesse for Selskabets Anliggender; han viste den saa at sige daglig i Gierningen ved den levende Deel han tog i dets Forhandlinger og ved den opoffrende Nedebonhed, hvormed han stillede sin Tid, sine Evner, Indsigter og Erfaringer til Selskabets Raadighed. Og i Sandhed, det var ikke noget ringe Arbeide, han i den nævnte Aarrække præsterede for Selskabet, hvad enten man seer hen til sammes indre Værd og nationale Betydning, eller til dets Omfang. Navnlig deeltog han i Bedømmelsen af adskillige til Selskabet efterhaanden indkomne ofte meget bindstærke Afhandlinger; fremdeles — med en anden af Selskabets Præsidenter, daværende Etatsraad Collin — i Udarbejdelsen af de statistisk oekonomiske Spørgsmaal, som Selskabet for henved 30 Aar siden omsendte Landet rundt for at erholde Materialier til de derefter successive udfomne Amtsbeskrivelser. — Det var ogsaa ved hans Medvirkning, at Sinclair's Agerdyrkningslære blev ved Selskabets Foranstaltning og paa offentlig Beføstning oversat paa Dansk.

Markfredens Overholdelse — en af de første Betingelser for et velordnet Agerbrug — forsøgte han med en Varme og Udholdenhed, som svarede til Gienstandens store Vigtighed, og det har sandsynligviis

netop været hans Bestræbelser for dette Landboanliggendes bedre Ordning, der foranledigede Landhuush. Selskabet til i 1815 at henlede det daværende Kongl. Rentekammers Opmærksomhed paa denne Gienstand, hvad der fremkaldte Forordn. af 9de Juli 1817.

Hans Stilling som Medbestyrer af dette Selskab og som Medlem af tvende iblandt dets Commissioner, netop de, hvorunder de fleste og vigtigste Sager dengang hørte, samt desuden som Formand i den ene, faldt i en Periode, da der vakttes nyt Liv i Selskabets Forhandlinger og i dets Virksomhed, isærdeleshed efterat det ved Hiælp af Renterne af en Kongelig Gave saae sig istand til at udlove aarlig Pengeundersstøttelse til et bedre Agerbrugs Fremme paa Bønderlodder. I Sommeren 1818 bemyndigede Selskabet sine Agerdyrknings-Commissioner til at afgjøre de herom indkomne Ansøgninger, hvis Antal allerede efter den Indbydelse, som udgik første Gang, opløb til omtrent 50 Stk. Ikke blot havde D. en væsentlig Andeel i at giennemgaae og afgjøre saavel disse som de mange flere i de paafølgende Aar indkomne Begieringer om saadan Understøttelse, men han var derhos Den, som i Forening med Formanden i Den Agerdyrknings-Commission nærmest havde at gjøre sig bekendt med de aarlige Indberetninger til Selskabet fra de Understøttedes Tilsynsmænd og at tage Bestemmelse: om Betingelserne for den Pengehiælp, der var tilsagt, maatte ansees at være opfyldte og hvorvidt det foreskaldne Bidrag ifølge heraf burde udbetales eller tilbageholdes. — D. foretog endog, efter Selskabets Op-

forbring, i Sommeren 1828, i Forening med dets Secretair, en Reise i Holbæk Amt for hos adskillige understøttede Bønder at undersøge og overbevise sig paa selve Stedet om deres Agerbrugs fremadstridende Tilstand. Resultaterne af denne Undersøgelsesreise er meddeelt i nye landoekonomiske Tidenders 7de Bind.

Han holdt nogle Gange i Selskabets Møder Foredrag over en og anden oekonomisk Gienstand i videnskabelig eller praktisk Retning. Saaledes meddeelte han i April 1820 en Beretning om Udfaldet af en ved Strandmøllen — i Overværelse af Selskabets Præsidenter, Medlemmerne af dets Agerdyknings-Commissioner og flere andre dertil Indbudne — foranstaltet Prøvepløining med forskellige Hiul- og Svingplove. Denne Beretning findes i samme Tidenders 2det Bind og indledes med følgende Motto efter Schiller:

„Den (Ploven) Jordens Kreds har overvundet,
Den Livet gær os jævnt og trygt;
De største Stater har den grundet,
De ældste Stæder har den bygt;
Men aldrig har den yppet Krige,
Og Byer ei i Afse lagt:
Lykjaligt nævnes maa det Rige,
Som grundede paa den sin Magt.“

D. hidrog i det Hele meget til at gjøre danske Landmænd bekiendte baade med den engelske, saakaldte bayleiske Plov og den nordamerikanske; begge disse Slags Svingplove bleve snart i mangfoldige Grem-

plarer eftergiorte med forskjellige Modificationer og have efterhaanden fortrængt de tunge Hiulplove, som endnu for 2 til 3 Decennier siden vare i mange Egne de almindelige og som fordrede 4, ofte 6 Hestes og 2 Personers Arbeide. Hvilken uberegnelig Arbeidsbesparelse er herved ikke vundet for Landet! — Han var i Forening med daværende Stutmester Nielsen en virksom Medbestyrer af de Premiøpløininger, som Landhuush. Selskabet i Aarene 1820—1830 foranstaltede i forskjellige Egne; han affattede endog selv de Regler, hvorefter denne til Opmuntring for dygtige Pløiere trufne Foranstaltning blev ledet og hvilke i en følgende Tid have tjent til Rettesnor ved de Premiøpløininger, som senere iværksattes af forskjellige Landbosforeninger.

Efterat Landhuush. Selskabet fra Aaret 1824 var af Statskassen bevilget et midlertidigt aarligt Tilskud til Landbrugeredskabers Anskaffelse og Uddeling, forfattedes denne Uddeling, hvormed Selskabet allerede noget tidligere havde begyndt, i et ulige videre Omfang. D. offrede ogsaa i den Anledning megen Tid og Flid paa, samvittighedsfuldt at undersøge de mangfoldige Begieringer, som fra fremadstræbende Agerdyrkere i Landets forskjellige Egne indkom til Selskabet om at overlades et eller andet af de til Uddeling (gratis eller imod nedsat Betaling) anskaffede Redskaber, hvorover han dernæst meddeelte sin Betænkning. — Paa den Tid befattede kun faa Haandværkere sig med at forfærdige deslige Redskaber. Han ydede Selskabet derfor endog i den første Tid, ikke uden eget pecuniært Offer, sin Bistand til at faae

endeel Svingplove forsvartligt udførte ved Hiælp af hans dygtige Smed Schiellerup paa Strandmøllen.

Dgsaa deeltog han i Bedømmelsen og Afgjørelsen af mangfoldige andre i Tidens Løb til Landhuush. Selskabet indkomne Sager af høist forskielligt Indhold, deriblandt en Mængde Andragender om Paaskjønnelse for udviist Landboslid og om Understøttelse til et eller andet gavnligt Foretagende vedkommende Selskabets Virkefreds. Det var hans gode Sædvane, ikke at lade Noget hvile længe hos sig, men saavidt muligt at expedere Alt prompte. Hans Betænkninger vidnede altid om, at de, skjøndt nedskrevne med en let Pen, vare Resultatet ikke mindre af Sagernes modne Overveielse end af det ham eiendommelige klare praktiske Blik og sunde Dmdomme. Selv har han i sin Tid sagt, at mange af dem vare Frugter af hans Arbejde under Nattens dybe Ro naar nemlig Søvnens Hvile undroges ham, hvad jævnlig var Tilfældet.

Endnu længe efter at han var frattraadt sine Functioner i Landh. Selskabet gav han det Beviser paa, at han vedblivende interesserede sig for dets Virken; saaledes bl. a. ved at overlade det deels uden Bederlag deels imod halv Betaling et Antal Exemplarer af hans Oversættelse af Thaer's Grundsætninger i Landøkonomien, for af Selskabet at anvendes til Uddeling.

Sine Arbejdsaar i Landh. Selskabet og sin Virksomhed der, erindrede han stedse med Glæde, og omtalte dem selv i sine sidste Leveaar. Af enkelte i denne hans Virkefreds forekommende Personer var især Fæ-

stebonden Peder Nielsen Knudstrup af Grevskabet Frysenborg bleven ham fiær. Denne Mand blev nemlig i 1820 tilkiendt Selskabets første Guldmedaille for Vereldrift, Brakfrugtavl og Staldsodring, og med ungdommelig Glæde kunde D. omtale det Møde, hvori Medaillen, i hvis Sted udbetaltes et Pengebeløb, tilkiendtes Knudstrup, der i D. havde fundet en varm Talsmand; nogle Aar derefter besøgte D. ham, og fandt alting hos ham saaledes som han havde forestillet sig det.

Han var i Forening med daværende Statsraad Collin Stifter af et i 1818 oprettet Agerdyrknings-Selskab for Kiøbenhavn's Amt, der atter ophævedes i 1824 og hvis opsparede Fond, c. 4000 Rbd., ifølge Medlemmernes Beslutning tilfaldt Landhuusholdnings-Selskabet.

Hans Stemme som praktisk Agronom havde en afgiort Bægt; hans Correspondence med danske Landmænd i Rigets forskiellige Egne, der tyede til ham om Raad og Veiledning, var derfor i sin Tid betydelig.

D. blev i Aaret 1835 valgt til Medlem af det Kongl. danske Videnskabernes Selskab. Anledningen dertil var denne: Selskabet havde allerede i 1821 iblandt det Classenske Legats Priismaterier udsat følgende af Prof. Oluffen forfattede Priisopgave: „I hvilket Forhold stiger Productet og den rene Indtægt af en Jordlob efter den paa Dyrkningen anvendte forøgede Arbeidskraft? Beparelsen ønskes i den

Form, at den Arbeidskraft (Drifts-Capital), som anvendes paa en Jordlod af en vis Størrelse, f. Ex. 50 Tdr. Land efter den almindelige Brugsmaade, betragtes anvendt paa mindre og mindre Dele af Lodden, saasom 40, 30, 20, 10 Tdr. Land, tilsidst endog ved havemæssig Kultur, medens det øvrige af Lodden ansees at henligge udyrket, blot nyttet til Græsgang; — og Behandlingen fortsat, indtil ved den høieste Kultur den mindste Deel af Lodden yder ligesaa stor en Indtægt, som den hele Lod dyrket paa sædvanlig Maade.“ Præmien, først bestemt til 100 Rbd., forhøiedes til det Dobbelte. Dmsider vovede En sig til at besvare Opgaven. Ved Censuren vare Stemmerne deelte. Da fandt man, at man manglede et praktiskt Element, og H. C. Ørsted foreslog at vælge D. til Medlem af Selskabets physiske Klasse. D. fik Afhandlingen til Bedømmelse, godtgjorte, at den ei fortjente at komme i Betragtning til Præmien og hans Beviisførelse fandt Selskabets Bifald.

Ogsaa i offentlige Forretninger blev han brugt længe førend vor nye Statsforfatnings Indførelse, f. Ex. som Medlem af den for nogle og tyve Aar siden af Regieringen nedsatte Commission angaaende Brændeviinsbrænderiers Anlæg paa Landet; dennes allerunderdanigste Forestilling, som blev afgiven i 1826, fremkaldte den Kongelige Resolution af 19de August 1835, der vel gav en betinget Udsigt til at saadanne Brænderier kunde tillades etablerede paa Landet, men dog gjorde deres Anlæg afhængig af en i hvert enkelt Tilfælde særlig erhvervet Kongelig Be-

villing. — I 1825 beordredes D. at træde sammen med Collin og Seminariiforstander Wegner for at giøre Forslag til paa hvilken Maade de til Fellenbergs Institut i Hofwyl i Schweiz (for hvilket Institut D. sværmede) paa offentlig Beføstning udsendte og efter omtrent et Aars Ophold der tilbagekomne to Seminarister, Schmidt og Møller, hensigtsmæssigt kunde sættes i Virksomhed. Men Forslaget blev ikke afgivet, fordi der under Forhandlingerne indkom til Kongen et Tilbud fra Overbestyrelsen af Sorø Akademie, om at overlade til Forsøgets Iværksættelse en Gaard paa Akademiets Gods, Cathrinelyst; der arbejdede S. og M. sammen i 2 Aar, hvorpaa Schmidt af Regieringen, paa Forslag fra Collin og Stiftamt. Schönheyder, indrømmedes en egen Gaard i Bisborg Amt, Bøgildgaard, hvor Foranstaltningen: forsømte Børns Opdragelse og Underviisning, ved Siden af et rationelt Agerbrug, i den paafølgende Tid ved Landh. Selskabets stadige Medvirkning, med Held er fortsat til nærværende Døielik.

Drewsens utrættelige Virksomhed i Landoekonomiens Tjeneste fortjener i dobbelt Henseende hans Landsmænds fortrinlige Paastionnelse. Thi deels var Papiirfabriken paa Strandmøllen, paa hvis gode Drift hans og flere Familiers Belsfærd berodde, af den Betydning, at den nok kunde fræve selv en driftig Mand's hele Tid og Opmærksomhed og deels udfoldede han hiin almeennyttige for en agerdyrkende Stat høist betydningsfulde Virksomhed, der ikke nærmest vedfom hans borgerlige Stilling, under Conjunctioner,

som for Danmarks Jordbrugere vare meget uheldige, idet et forstyrret Pengevæsen og den forrige Krigs flere andre Efterveer, hvortil senere kom Kornprisernes betænkkelige Dalen,*) udbredte Betsymring og Modløshed iblandt dem. Det var Drengens skionne Zdræt at opmande de Forsagte og anspore Jordens Dyrfere til med forsøget Anstrengelse at kalde Naturens rige, hidtil kun ufuldkomment benyttede Kræfter til Hiælp under deres Kamp imod Tidens Tryk. Hans Stræben gif for en stor Deel ud paa at modvirke nedarvede Fordomme og gammel Slendrian og at vejlede Agerdyrkeren til i sin Haandtering at anvende saadanne Fremgangsmaader, som støttede sig ei blot paa de mægtige Fremskridt, Naturvidenskabernes havde giort allerede paa den Tid, men tillige paa grandtskende og oplyste Landoekonomers Erfaringer og som derfor nødvendigviis maatte føre til at yde et mere lønnende Udbytte af Jorden.

Denne fortienstfulde Stræben fandt som alt Nytt sine Modstandere, men mange Flere vare dog de, baade i og udenfor Bondestanden, der erkjendte hans gode Villie og det Velbegrundede i hans Raad, og de, der med Skionsomhed fulgte disse, ville velsigne hans Minde.

Bisnoks havde D. erhvervet gyldigt Krav paa at tælles iblandt dem, der fortiene at hædres som sande

*) Saaledes vare i 1824 Kornvarernes Giennemsnitspriser (efter Handelstidenden for 1834 Nr. 59) følgende: Hvede 3 Rbd. 57 $\frac{1}{2}$., Rug 2 Rbd. 14 $\frac{1}{2}$., Byg 1 Rbd. 72 $\frac{1}{2}$., Havre 1 Rbd. 34 $\frac{1}{2}$..

Fædrelandsvenner, om end intet Hæderstegn prydede hans Bryst. Det bør dog nu siges, at allerede for nogle og tyve Aar siden fandt hans Medpræsidenter i Landh. Selskabet, Collin og A. S. Drsted, sig forpligtede til, i dets Navn allerunderdanigst at henvende Hans Majestæts Opmærksomhed paa hans umiskenkelige Fortjenester af Fædrelandet. — Fra Regjeringens Side havde han iøvrigt allerede endeel Aar tidligere, nemlig i 1817, modtaget et Beviis paa at den erkjendte disse, idet han nemlig dengang blev udnævnt til Kammerraad.

Vel nedtyngedes han i de sildigere Levedage af Aarenes Byrde og af tiltagende Afkræftelse; men hans aandige Liv bevarede han dog temmelig usvækket indtil det Sidste og fulgte som før med varm Deeltagelse de verlende Begivenheder. Han indgik til den evige Hvile den 25de August 1851; hans jordiske Levninger bleve den paafølgende Søndag, ledsagede af et talrigt Følge, og baarne endeel af Veien af Bønder og Fabrikfolkene, nedlagte i hans Grav paa Søllerød Kirkegaard efterat nedenstaaende Sørgeqvad var, før og efter den af Provst Boisen holdte Tale ved Baaren, blevet afsjunget i den derværende Kirke.

Ved Søllerød, Nærum o. fl. Steder paa Sørgetogets Bei havde Beboerne, til Tegn paa at den Forklarede besad deres Kiærlighed og Hengivenhed, opreist Greporte, forsynede med derpaa hentydende Indskrifter.

Driohjulet staaer — den trætte Gubbe hviler:
 Ei meer hans kjæffe Billie fremad iler,
 Ei meer hans Hjerte høit for Frihed staaer;
 Men hvad han flammed for skal ei bestømmes,
 Dg hvad han virked for, det skal ei hømmes,
 Dg hvad han har udrettet, det bestaaer.

Nu gaaer en Klang af Leer Landet over,
 Det er en Mindesang om Ham, der sover;
 Den Sæd, der mejes, er Hans Kundstabs Høst:
 Dg hver Gang Bonden i de høie Sale
 Tor egen Tanke frit og djærvt udtale,
 Har Han en Bautaften med Sjæl og Røst.

Farvel og Tak! — I Graven Dig vi sænke:
 Et Knippe gyldne Ar, en brusten Lænke
 Med sønlig Sorg vi lægge vil paa den.
 Saalænge Danmarks Jordbund Grøde bærer,
 Saalænge den en frifødt Stamme nærer,
 Skal Du velsignes, Bondens ædle Ven!

D. var gift to Gange; han efterlader Enke og
 4 Børn, hvoraf 2 Sønner, til hvilke han adskillige Aar
 før sin Død havde overdraget sine Fabrikers Bestyrelse.